

UNIVERZITET ZA POSLOVNI INŽENJERING I MENADŽMENT BANJA LUKA
EKONOMSKI FAKULTET

Diplomski rad
OSIGURANJE IMOVINE

Mentor: doc.dr Mirko Stojčinović

Banja Luka, septembar 2015.

Ranko Ivić

„Pod moralnom i krivičnom odgovornošću izjavljujem da sam ja autor ovog rada te da sam upoznata da sam, ukoliko se utvrdi da je rad plagijat, odgovorna za štetu pričinjenu Univerzitetu za poslovni inženjering i menadžment, kao i autoru originalnog rada“

SAŽETAK

Za temu svog diplomskog rada, u dogovoru sa profesorom naravno, uzeo sam imovinsko osiguranje. Jedna vrlo zanimljiva tema koja je dosta bliska običnim, fizičkim licima u smislu da saznaju koji su to načini na koji se imovina može zaštititi, pod kojim uslovima i naravno, i po kojoj cijeni to mogu da urade. Osiguranje datira još od davnina. Samim tim, imovinsko osiguranje predstavlja važan dio osiguranja uopšteno. U vremenima u kojima živimo, dosta nepredvidivoj svakodnevnici, vrlo je važno osigurati kako sebe tako i svoju imovinu. Ipak, kako zbog ekonomske situacije u kojoj živimo, koja je vrlo teška ali i zbog nedostatka kulture odnosno manjkavosti informacija o osiguranju, načinu osiguranja i svemu ostalom što to prati, Bosna i Hercegovina se ne može pohvaliti nekim visokim procentima prodatih osiguranja kako fizičkim tako i pravnim licima. Ja ću se truditi da kroz ovaj rad pokažem značaj imovinskog osiguranja koje je vrlo važno za svakog pojedinca. Na koji način osigurati svoju imovinu, na koji vremenski period i koju cijenu platiti za to, ja ću pokušati objasniti.

Ključne riječi: osiguranje, neživotno osiguranje, vrste neživotnog osiguranja, osiguranje imovine, civilno osiguranje.

SUMMARY

We all know that people are always in danger that threatened property. Sometimes its very hard to difend your property even though we want that. Facing that, people had to organize some sort of protection for their property. Today, we can easily say, that we developed sistem, which main cause is to protect our own property. Insurance of property is of a great importance both for us and for our properly.

Property insurance as a form of insurance serves to insure your property in the future of unanticipated events. Investing in property insurance is present to a safer form of saving.

Wrong perception of property insurance leads to very high risk which is very hard to control. **Keywords:** insurance, property insurance, insurance premiums, the insurance contract.

1.UVOD	1
1.1.Osvrt,značaj i aktuelnost teme.....	1
1.2.Predmet, problem i cilj istraživanja.....	1
1.3.Osnovna hipoteza istraživanja.....	1
2.POJAM,Klasifikacija i vrste osiguranja imovine.....	2
3.Osiguranje imovine.....	5
3.1.Funkcija zaštite imovine i lica kao jedna od osnovnih funkcija osiguranja.....	5
3.2.Imovinski rizici.....	6
3.3.Opšta pravila (načela) osiguranja imovine.....	6
3.4.Načelo obeštećenja.....	7
3.4.1.Načelo materijalnog interesa.....	8
3.5.Štete pokriveno u imovinskom osiguranju.....	8
3.6.Naknada iz osiguranja.....	9
3.6.1.Metode za procjenu i isplatu naknada iz osiguranja.....	10
3.6.1.1.Metoda proporcionalne odgovornosti.....	10
3.6.1.2.Metoda granične odgovornosti.....	11
3.6.2.Oblici naknade.....	12
4.MODELI OSIGURANJA IMOVINE.....	13
4.1.Osiguranje imovine u užem smislu.....	13
4.1.2.Privatna osiguranja.....	14
4.1.3.Osiguranja stakla od loma.....	18
4.1.4.Osiguranje domaćinstva.....	19
4.1.5.Osiguranje sportskih i sličnih priredbi.....	20
4.1.6.Osiguravanje stvari izlagača na sajmovim.....	21
4.2.Industrijska osiguranja.....	22
4.2.1.Vrste osiguranja industrije.....	23
4.2.2.Osiguranje loma i nekih drugih opasnosti.....	24
4.2.3.Osiguravanje objekata u izgradnji.....	25
4.2.4.Osiguravanje objekata u montaži.....	27
4.3.Osiguranje poljoprivrede.....	28
4.4.Osiguranje od odgovornosti.....	29
5.Opšte odredbe.....	32
5.1.Ugovor o osiguranju.....	32
5.1.2.Trajanje ugovora o osiguranju.....	32
5.2.Početak i prestanak obaveze osiguravača za naknadu iz osiguranja.....	33
5.3.Nastanak osigranog slučaja.....	33
5.4.Summa osiguranja.....	34

5.5.Plaćanje premije.....	35
5.6.Vraćanje premije.....	36
5.7.Spriječavanje osiguranog slučaja.....	37
5.8.Način obavještanja.....	37
5.9.Promjena naziva firme ili adrese.....	37
5.10.Sniženje(bonus) i povećavanje(malus) premije.....	38
5.11.Obaveze osiguranika kada nastane osigurani slučaj.....	38
5.12.Utvrđivanje i procjena štete.....	39
5.13.Vještačenje.....	40
5.14.Ugovoreni samopridržaj.....	41
5.15.Revizija rizika.....	41
5.16.Pravna situacija poslije nastanka totalne štete.....	41
5.17.Uručenje uslova o osiguranju.....	41
5.18.Nadležnost u slučaju spora.....	41
6.Zaključak.....	42
7.Literatura.....	43

1.Uvod

1.1.Osvrt na značaj i aktuelnost teme

Sama riječ osiguranje u svom prevodu znači sigurnost, zaštitu.U vremenu u kojem živimo danas, izloženi smo mnogim rizicima.Upravo je iz tog razloga osiguranje doživjelo ekspanziju kako kod nas, a naročito u Evropi.Moramo priznati da cjelokupno osiguranje kod nas nije se toliko razvilo kao u zemlja u okruženju a i šire.Naravno da je tome u velikoj mjeri doprinjela ekonomska situacija u kojoj se naša zemlja nalazi i naravno građani, koji se na sve načine bore da se izdignu iz ne bas najsajnije situacije.

Uglavnom, ono što je sigurno, jeste da građani shvataju značaj osiguranja koji je nesumnjivo veliki kako za pojedinca tako i za grupu ljudi.U poslednjih nekoliko godina kao što smo naveli, osiguranje je doživjelo ogromnu ekspanziju.Rezultat toga su i različite vrste osiguranja koje danas nude osiguravajuće kuće.Takođe, ono što je važno napomenuti, jeste da zbog velike konkurencije na tržištu Bosne i Hercegovine, gdje posluje veliki broj različitih osiguravajućih kompanija, došlo je do značajnog snižavanja cijena, odnosno uslovi po kojima želimo nešto osigurati,značajno su se poboljšali.Premije osiguranja su takođe u značajnoj mjeri porasle.

1.2.Predmet, problem i cilj istraživanja

Predmet diplomskog rada je osiguranje imovine koje je danas vrlo aktuelno.Moramo reći da ova vrsta osiguranja datira još iz davne prošlosti jer potreba za osiguranjem imovine je uvijek postojala, zbog same prirode ovog osiguranja.Pored životnog osiguranja, koje je za čovjeka od najvećeg značaja sigurno, osiguranje imovine je vjerovatno i najvažnija vrsta osiguranja.Svaka vrsta imovine, ima svoje osobine i karakteristike ali i naravno svoju vrijednost. Ta vrijednost varira od prirode svakog objekta ali za njenog vlasnika je sigurno od velike važnosti.S toga, da bi se izbjegle neprijatne situacije, krađa, oštećenje ili neki drugi oblici, fizička ali i pravna lica, osiguravaju svoju imovinu.Čuli smo mnogo puta na sredstvima javnog informisanja poruku „Spavaj mirno, osiguraj imovinu".I zaista to nije floskula neka, život je zaista jednostavniji kada znamo da nam je imovina osigurana od različitih vrsta rizika kojima je ista izložena.

Cilj ovog rada jeste upoznavanje sa pojmom imovinskog osiguranja, sa vrstama ali i značaju koji svaka vrsta ima kako za pojedinca odnosno fizičko lice tako i za pravna lica.Trudićemo se da kroz rad svaki bitniji pojam objasnimo i da svaku vrstu osiguranja imovine na što jednostavniji i razumljiviji način izložimo.

1.3.Osnovna hipoteza istraživanja

Hipoteza koju ćemo zastupati u radu je:"Najsigurniji način zaštite imovine, jeste ulaganje u osiguranje imovine".Postoji mnogo različitih načina kojima možemo osigurati imovinu, tu spadaju različiti sigurnosni sistemi, fizička zaštita imovine i sl.Ali niti jedan od navedenih nije toliko dobar i siguran kao imovinsko osiguranje.

2. POJAM, KLASIFIKACIJA I VRSTE OSIGURANJA IMOVINE

Imovinsko osiguranje spada u grupu neživotnih osiguranja. Kao takvo ono čini jedno od najvažnijih i najzastupljenijih neživotnih osiguranja. Danas živimo u takvom vremenu da možemo većinu stvari osigurati a naročito imovinu. Od izuzetne je važnosti osigurati one stvari, koje je čovjek u toku svog radnog vijeka stvarao, pravio i uobličio u neku cjelinu, bilo da se to radi o građevinskim objektima, poslovnim prostorima, kućama, stanovima ili sl. Naravno da se neke stvari ne mogu kontrolisati i da je svaka imovina u bilo kom obliku izložena određenim vrstama rizika. Tu možemo napraviti klasifikaciju između onih koji su svojstveni svakoj vrsti imovine a imamo i one rizike koji nastaju usljed načina korištenja određene stvari, mjesta ili vremena upotrebe ili sl.

Kada je čovjek spoznao da se udruživanjem u zajednicu rizika smanjuje pojedinačni rizik i omogućava jednostavnija i rentabilnija zaštita od raznih opasnosti, došlo je do razvoja naprednijih oblika osiguranja. Na taj način (uključivanjem u zajednicu rizika) najlakše se može sačuvati imovina, zdravlje i život čovjeka. Od primitivnih oblika samopomoći u slučajevima ljudskih i materijalnih gubitaka došlo je do savremenog organizovanog prikupljanja sredstava unaprijed za naknadno pokriće posljedica rizičnih događaja.

"Stvoreno je osiguranje kakvog ga mi danas poznajemo, sa dva osnovna obilježja, a to su:

- prenos rizika od pojedinca na grupu ili zajednicu rizika, što treba razumjeti kao svijest pojedinaca o ugroženosti od istih opasnosti od kojih se efikasnije može zaštititi ako se uključe u sistem osiguranja u što većem broju;

- raspodjela gubitaka na izjednačenoj osnovi za sve članove grupe, a to podrazumijeva sistem podjele nastalih gubitaka na sve osiguranike i pokriće tih gubitaka u obliku premija koje uplaćuju osiguranici."¹

Osiguranje možemo posmatrati sa različitih gledišta. Ipak za nas najvažnija su dva gledišta. Sa gledišta pojedinca i sa gledišta grupe.

„Sa stanovišta običnog pojedinca, osiguranje je ekonomski instrument kojim pojedinac zamijenjuje relativno malu svotu premije za relativno velik i neizvjestan finansijski gubitak. Kada posmatramo sa gledišta društva u cjelini, osiguranje je privredni instrument kojim se kombinovanjem i homogeniziranjem rizika u skladu sa zakonom velikih brojeva smanjuju ukupni gubici društva planiranom dinamikom troškova i premija.“²

Privredni subjekti plaćaju premije osiguranja u ravnomjernim periodima da bi na taj način izbjegli i isključili iznenadne velike gubitke i neplanirane troškove poslovanja. Osiguranici vrše uplate premija i to za njih predstavlja novčani odliv, dok za osiguravajuće društvo to predstavlja novčani priliv. Međutim, kada se vrši osiguranje od raznih vrsta rizika ne sprječava se nastanak šteta niti smanjuje vjerovatnoća njihovog nastanka kao što bi mnogi pomislili, već osiguranik neopreznim ponašanjem i nebrigom može uzrokovati iniciranje rizika i nastanak štetnog događaja.

Društvena korisnost osiguranja koja se ogleda u kontinuiranom unaprijeđenju zaštite i efikasnijoj naknadi šteta i isplati osiguranih svota je nesporna. Važno je napomenuti i to da sektor osiguranja ima važnu funkciju u okviru cjelokupnog finansijskog sistema, jer je područje odgovornosti i brige regulatora za stabilnost i efikasnost finansijskih tržišta. Povjerenje osiguranika u sistem osiguranja znači i povjerenje u cijelokupni finansijski sistem. Društva za osiguranje upravljaju tuđom štednjom iz čega proizlazi njihova socijalna, privredna i društvena odgovornost. Naravno da taj osjećaj povjerenja građana u osiguravajuća društva nije preko noći izgrađeno, već je za to bio potreban dugi vremenski period.

---

¹ Marijana Ćurak, Drago Jakovčević, *Osiguranje i rizici*, (Zagreb: RRIF plus, 2007.), p. 21

² Ibid. p. 21-22

Grupe osiguranja mogu biti različite. U literaturama postoje različite klasifikacije o vrstama imovinskog osiguranja, ali mi ćemo ovdje spomenuti one najčešće klasifikacije a to su :

- Osiguranje imovine, ili kako ga još nazivaju imovinsko osiguranje.
- Osiguranje civila ili civilno osiguranje.

Osiguranje imovine obuhvata:

- Osiguranje stvari, i
- Osiguranje od građanske odgovornosti.

Civilno osiguranje obuhvata:

- osiguranje od požara;
- osiguranje od provalne krađe i razbojništva;
- osiguranje domaćinstva;
- osiguranje stakla od loma
- osiguranje građevinarstva;
- osiguranje mašina od loma itd.

Osiguranja se generalno dijele na životna i neživotna. S obzirom na to da u ovom radu govorimo o imovinskom osiguranju, koje spada u neživotna osiguranja, predstavimo definiciju i podjelu neživotnih osiguranja.

„Neživotna osiguranja predstavljaju grupaciju osiguranja koja obuhvataju osiguranje civila, industrije, automobilskog kaska, automobilske odgovornosti, opšte odgovornosti, usjeva, životinja, transporta-karga, transporta-kaska, odgovornosti u transportu, kredita, pravne povrede na radu i oboljenja od profesionalnih bolesti.“

3. OSIGURANJE IMOVINE

3.1. Funkcija zaštite imovine i lica kao jedna od osnovnih funkcija osiguranja

Institut osiguranja je prvenstveno nastao zbog zaštite imovine i lica kao osnovne funkcije, a sa razvojem osiguranja povećao se broj funkcija koje su od izuzetnog značaja za pojedince i društvo u cjelini.

U teoriji postoji saglasnost da savremeno osiguranje ima sljedeće funkcije: zaštita imovine i lica, akumulaciona funkcija, funkcija poboljšanja uslova za život (socijalna funkcija) i međunarodna funkcija osiguranja.

Funkcija zaštite imovine i lica je najstarija funkcija osiguranja i iz nje proizilaze ostale funkcije. One se ostvaruju posredno i neposredno.

Neposredno čuvanje imovine i lica ostvaruje se preventivnom i represivnom funkcijom osiguranja i putem bonifikacije. Neposredno čuvanje imovine i lica sprječava nastanak šteta (dok posredno čuvanje imovine i lica samo nadoknađuje već nastalu štetu), doprinosi umanjivanju već nastale štete i stimuliše osiguranike da sami efikasnije štite svoju imovinu. Preventivne mjere predstavljaju najznačajniji vid neposredne zaštite imovine i lica a njihov je cilj da štete ili ne nastanu ili da nastaju u što manjem obimu. Osiguranici (u skladu sa zakonskim aktima) plaćaju premiju ali izdvajaju i dio za organizaciju i sprovođenje preventivnih mjera. Sistem bonifikacije obuhvata stimulativne mjere za osiguranike da se savjesno odnose prema osiguranoj imovini (što je istovremeno i interes osiguranika) i podrazumijeva umanjivanje visine premija za takve osiguranike.

Bonifikacione mjera stimulišu savjesne osiguranike, a represivne mjere sankcionišu nesavjesne osiguranike. Društvo za osiguranje nije dužno da isplati naknadu ukoliko je šteta izazvana namjerno ili prevarom. Osiguranik je dužan da preduzme sve mjere potrebne da se spriječi nastupanje osiguranog slučaja, a ukoliko on ipak nastupi, dužan je da se ograniče njegove štetne posljedice.

Pored zaštite pojedinaca i društva, savremeno osiguranje ima i funkciju zaštite trećih lica koja se utvrđuje uvođenjem obaveznih osiguranja na osnovu zakona.

Dakle, štite se treća lica koja su bez svoje krivice pretrpjela štetu na svojoj ličnosti ili imovini.

3.2. Imovinski rizici

Svako ko posjeduje imovinu suočen je sa imovinskim rizicima iz prostog razloga što se ovakvi posjedi mogu uništiti ili ukrasti. Imovinski rizici uključuju dva tipa gubitka: direktni i indirektni (posljedični) gubitak. Direktni gubitak je najjednostavniji: ako je kuća uništena požarom, vlasnik gubi vrijednost kuće. Međutim, pored gubitka vrijednosti same zgrade, vlasnik imovine nema više gdje da stanuje, a tokom vremena potrebnog za ponovnu izgradnju kuće vlasnik će biti izložen dodatnim izdacima, živjeći na nekom drugom mjestu. Ovaj gubitak upotrebe uništenog kapitala je „indirektni“ ili „posljedični“ gubitak.“

Imovinski rizici dakle, obuhvataju dva tipa gubitaka i to:

1. gubitak imovine i
2. gubitak prihoda zbog nemogućnosti upotrebe imovine.

3.3. Opšta pravila (načela) osiguranja imovine

„Svrha osiguranja imovine jeste nadoknada štete koja nastaje na toj imovini. Vrijednosti imovine, odnosno osiguranih objekata se može utvrditi kao i vrijednost štete koja može nastati na toj imovini.

Opšta pravila (načela) osiguranja imovine koja se moraju poštovati su:

- Načelo obeštećenja, i
- Načelo materijalnog interesa.

3.4. Načelo obeštećenja

Prema načelu obeštećenja niko iz osiguranja ne može dobiti više nego što iznosi šteta koju je pretrpio".³ Ovim načelom odražava se svrha osiguranja, odnosno svrha osiguranja jeste nadoknada štete koja je nastala na imovini, a ne izvor bogaćenja osiguranika. Naknada osiguranja je određena visinom štete koja je nastala na imovini.

Prema načelu obeštećenja moraju biti zadovoljeni slijedeća pravila:

- da bi se naplatila naknada iz osiguranja osiguranik mora da dostavi dokaze o pretrpljenoj šteti na osiguranoj imovini, npr. kod oštećenja automobila osiguranik da bi dobio naknadu iz osiguranja mora dostaviti potvrdu od MUP-a da je šteta prijavljena.
- Naknada iz osiguranja ne može da bude veća od stvarno pretrpljene štete,
- Zabranjeno je zaključivanje više ugovora o osiguranju za isti rizik na punu vrijednost, odnosno dvostruko osiguranje.
- Osiguranik ne može ukupno naplatiti vrijednost koja je veća od vrijednosti osigurane stvari, odnosno osiguranik ne može da dobije naknadu iz osiguranja i naknadu od lica koje je odgovorno za prouzrokovanu štetu.

Međutim postoji odstupanje od načela obeštećenja u dva slučaja i to:

- **Osiguranje nove vrijednosti** – npr. ukoliko je uništena zgrada koja je stara nekoliko godina, osiguranje za tu zgradu se utvrđuje u odnosu na vrijednost nove zgrade umanjenu za procenat amortizacije, ali će mu u tom slučaju i premija biti veća. U ovom slučaju dozvoljava se osiguraniku da naplati štetu koja je veća od stvarne vrijednosti stare zgrade, jer da bi osiguranik izgradio novu zgradu on mora uložiti iznos sredstava koji odgovara vrijednosti nove zgrade i ne dolazi do njegovog bogaćenja.

---

³ J. Kočović, P. Šulejić, op.cit. p. 134

- **Osiguranje izgubljene dobiti** – npr. u slučaju prirodnih nepogoda (grada) mogu biti uništeni usijevi. U tom slučaju naplaćuje se naknada iz osiguranja koja je veća od vrijednosti usijeva u tom trenutku što je svakako opravdano s obzirom da da nije došlo do grada njihova vrijednost bi bila mnogo veća. To znači da se iz osiguranja naplaćuje i izgubljena dobit.

3.4.1. Načelo materijalnog interesa

„Načelo materijalnog interesa glasi: „*Osiguranik mora biti zainteresovan da se ne dogodi osigurani slučaj, odnosno da se ne desi šteta na osiguranom objektu, a ukoliko se desi da šteta bude nadoknađena*“.⁴

Sada se postavlja pitanje šta se dešava ukoliko se javi više subjekata sa interesom za osiguranje jedne stvari. U tom slučaju postoje dva rješenja. Prvo je, paralelni interes, odnosno zaključenje ugovora o osiguranju dva lica na istoj stvari (svako osigurava svoj interes). Npr. kod prevoza robe kod koje postoji kupac, prodavac, skladištar svi su zainteresovani da zaključe ugovor o osiguranju (naknada štete u slučaju njenog oštećenja na putu od prodavca do kupca) i u tom slučaju to mogu biti vlasnik stvari i založni povjerilac, vlasnik i zakupac, i sl.. Drugo rješenje je isključivi interes, odnosno interes prodavca traje do prodaje robe kupcu, a od tada interes prelazi na kupca i ne dolazi do raskida ugovora o osiguranja već samo o prelazu interesa sa prodavca na kupca.

3.5. Štete pokrivena u imovinskom osiguranju

Osiguravajuće društvo je dužno nadoknaditi štete nastale slučajno ili krivicom ugovarača osiguranja, osiguranika ili korisnika osiguranja, odnosno dužno je da isplati naknadu ako se ostvari osigurani slučaj, koji nije nastao namjerno. Pored toga osiguravajuće društvo ne odgovara za štetu na osiguranoj stvari koja potiče iz njenih nedostataka, osim ako je drugačije ugovoreno, kao ni da nadoknadi štetu

---

⁴ J. Kočović, P. Šulejić, op.cit. p.136

prouzrokovanu ratnim operacijama ili pobunama, jedino ako je ugovorom predviđeno drugačije, pri čemu mora dokazati da je šteta prouzrokovana nekim od tih događaja.

3.6. Naknada iz osiguranja

„**Naknada** ili **odšteta** iz osiguranja je novčani ekvivalent štete, odnosno sve isplate iz fonda osiguranja, kada nastupe predviđeni nepovoljni slučajevi, odnosno kada se ostvare ekonomski štetni događaji.”⁵

„Postoje dva aspekta sa kojih se naknada iz osiguranja može posmatrati. Prvi je aspekt interesa pojedinca, gdje je cilj naknade obeštećenje, dok je drugi sa aspekta interesa društvene zajednice, gdje se naknadom iz osiguranja otklanjaju štetene posljedice koje nastaju ostvarenjem rizika u zajednici.

Visina naknade u imovinskom osiguranju je funkcija tri elementa:

- Visine prouzrokovane štete,
- Osigurane sume, i
- Vrijednosti osigurane stvari.”⁶

Navedena tri elementa uzajamno utiču jedan na drugi. Potrebno je razlikovati štetu od naknade iz osiguranja. Dok je šteta gubitak koji je nastao kao rezultat nepovoljnih događaja, naknada iz osiguranja je iznos koji se isplaćuje osiguraniku za pokriće štete. Šteta ne mora nužno biti jednaka vrijednosti osigurane stvari. Vrijednost osigurane stvari je zapravo gornja granica naknade iz osiguranja, odnosno, kao što je već rečeno, naknada iz osiguranja ne može biti veća od visine štete. Kod vrijednosti osigurane stvari najčešće se uzima u obzir tržišna vrijednost (nabavna ili prodajna cijena), nabavna cijena novih stvari, cijena izgradnje novih objekata, itd...

---

⁵ J. Kočović, P. Šulejić, op.cit. p.137

⁶ Ibid. p.138

Kod određivanja naknade iz osiguranje bitna je slijedeća proporcija:

$$\frac{\text{Naknada}}{\text{Šteta}} = \frac{\text{Osiguranasuma}}{\text{Vrijednostosiguranestvari}}$$

Iz čega slijedi da je:

$$\text{Naknada} = \frac{\text{Osiguranasuma} * \text{Šteta}}{\text{Vrijednostosiguranestvari}}$$

Naknada iz osiguranja će biti jednaka visini prouzrokovane štete ukoliko je osigurana suma jednaka vrijednosti osigurane stvari.

Ukoliko je osigurana suma manja od vrijednosti osigurane stvari osiguraniku će biti nadoknađen samo dio štete, a ukoliko je osigurana suma veća od vrijednosti osigurane stvari, ona će morati da se smanji jer naknada iz osiguranja ne može biti veća od prouzrokovane štete.

3.6.1. Metode za procjenu i isplatu naknade iz osiguranja

Postoje tri metode određivanja naknade iz osiguranja koji su zasnovani na različitim odnosima vrijednosti osigurane stvari i osigurane sume, naknade iz osiguranja i štete osiguranika:

- Metod proporcionalne odgovornosti;
- Metod prvog rizika;
- Metod granične odgovornosti.

3.6.1.1. Metoda proporcionalne odgovornosti obavezuje osiguravača da nadoknadi štetu proporcionalno odnosu osigurane sume i vrijednosti osigurane stvari. Naknada iz osiguranja će iznositi onoliko procenata od veličine štete koja je zadesila

osiguranika, koliko osigurana suma procentualno iznosi od vrijednosti osigurane stvari.

Primjer 1.

Šteta osiguranika od nesrećnog slučaja iznosi 14000 km. Kako će se raspodjeliti šteta između osiguranika i osiguravača ako je objekat osiguran po proporcionalnoj metodi, a ako je vrijednost objekta 100000 km, a osigurana suma je 80000 km.

$$\text{Naknada} = \frac{80000 * 14000}{100000} = 11200 \text{ km}$$

Osiguravač će platiti 11200 km., dok će osiguranik sam snostiti 2800 km.

Prema **metodi prvog rizika** naknada iz osiguranja uvijek je jednaka šteti osiguranika, ali ne veća od osigurane sume. Naknada iz osiguranja, prema ovoj metodi, zavisi od veličine štete i osigurane sume.

Primjer 2.

Vrijednost osiguranog objekta je 20000 km, a osigurana suma je 17000 km., šteta osigurnja iznosi 19000 km. U kom iznosu će biti isplaćena naknada iz osiguranja po metodi prvog rizika?

S obzirom da naknada ne može biti veća od osigurane sume ona u ovom slučaju iznosi 17000 km, odnosno jednaka je osiguranoj sumi.

3.6.1.2.,,Metoda granične odgovornosti se primjenjuje pri osiguranju poljoprivrednih kultura. Šteta osiguranika se određuje kao razlika između ranije utvrđene granice prinosa i faktičkog prinosa, dobijenog poslje nepogoda (grada, suše,...)."7

---

⁷ J. Kočović, P. Šulejić, op.cit. p.141

Primjer 3.

Osigurana je pšenica po sistemu granične odgovornosti na osnovu prosječnog petogodišnjeg prinosa od 14 mc/ha. Zbog grada faktički prinos je iznosio 9 mc/ha. Odrediti štetu osiguranika i veličinu naknade po ha, ako je otkupna cijena za pšenicu utvrđena u visini od 8500 km. za 1 mc, a naknada iz osiguranja se isplaćuje u visini 55%.

$$\text{Šteta} = 14 \text{ mc} - 9 \text{ mc} = 5 \text{ mc/ha}$$

$$\text{Šteta} = 5 \text{ mc} * 8500 = 42500 \text{ km.}$$

$$N = \frac{42500 * 55}{100} = 23375 \text{ km}$$

3.6.2. Oblici naknade

„Naknada iz osiguranja se može da pojavi u tri različita oblika:

- Naknada u novcu,
- Naknada u naturi,
- Napuštaj (abandon) kao način naknade."⁸

S obzirom da kod osiguranja imovine, imovina ima vrijednost koja se može izraziti u novcu tako da se i štete koje nastaju na toj imovini imaju svoj novčani izraz.

Prema drugom obliku, naknada u naturi, može se izvršiti restitucija u naturi onoga što je propalo u stihiji ili pod dejstvom nesrećnog slučaja, čime se spriječava mogućnost eventualnih isplata naknada iz osiguranja koji su veći od stvarne štete, kao i špekulativnih šteta.

---

⁸ J. Kočović, P. Šulejić, op.cit. p.142

Napuštaj kao način naknade zapravo je prepuštanje osiguravaču oštećene osigurane stvari, i isplata pune sume osiguranja osiguraniku od strane osiguravača. Ovaj način se najčešće koristi u transportnom osiguranju.

4. MODELI OSIGURANJA IMOVINE

4.1. Osiguranje imovine u užem smislu

„Osiguranje imovine ili odštetno osiguranje se ugovara u slučaju kada postoji interes osiguranika da zaštiti svoju imovinu od prijetećih opasnosti. „Imovina osiguranika može biti novac, određena stvar, potraživanje (pravo), usijev i životinja. Ako je imovina osiguranika stvar, tada se pod osiguranjem imovine podrazumijeva osiguranje pokretnih i nepokretnih stvari. Tako je, na primjer, kod osiguranja automobila, brodova, namještaja i sl. riječ o osiguranju pokretnih stvari, a kod osiguranja kuća, zgrada i skladišta, riječ o osiguranju nekretnina.“⁹

---

⁹ M. Ćurak, D.Jakovčević, op.cit., p. 131

Slika 1. Podjela osiguranja imovine u užem smislu

Izvor: Marijana Ćurak, Drago Jakovčević, *Osiguranje i rizici*, (Zagreb: RRIF plus, 2007.), p.

131

Kao što je prikazano na slici 1, osiguranje imovine u užem smislu moguće je podijeliti na: osiguranje industrijske i trgovačke djelatnosti, privatna osiguranja, osiguranje poljoprivrede i osiguranje prometnih sredstava.

4.1.2. Privatna osiguranja

„Privatnim osiguranjima se u pravilu pokrivaju rizici koji su svojstveni objektima i predmetima kojima raspolažu fizičke osobe i kućanstva ili se ne osiguravaju u okviru osiguranja industrijske i trgovačke djelatnosti. Nazivamo ih još i civilnim osiguranjima.

Privatnim osiguranjima obuhvaćene su sljedeće podvrste osiguranja:

- osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti,
- osiguranje od opasnosti provalne krađe i razbojništva,
- osiguranje stakla od loma,
- osiguranje priredbi za slučaj atmosferskih nepogoda,
- osiguranje kućanstva."¹⁰

---

¹⁰ Ibid. p. 134

Za nas je važno privatno osiguranje kako ga neki nazivaju ili civilno osiguranje jer se tiče fizičkih lica odnosno običnih ljudi koji se mogu susresti sa različitim problemima. Upravo je zbog toga bitno osiguranje kao način zaštite svoje imovine od nepredviđenih događaja.

„ Osiguranje od provalne krađe i razbojništva je najprisutniji oblik koji se vrši obijanjem i provaljivanjem zatvorenih prostora. Između pojmova obijanje i provaljivanje postoji značajna razlika, iako u našoj literaturi a isto tako i u praksi mnogi ljudi poistovjećuju. Naime, obijanje predstavlja prodiranje u zatvoreni prostor savlađivanjem prepreka pomoću mehaničke sile. Mehanička sila mora da bude usmjerena na savlađivanje prepreka njenim uklanjanjem, oštećenjem ili dovođenjem u takvo stanje da više ne može služiti svojoj namjeni zaštite od ulazanja u zatvoreni prostor.

Provaljivanje znači ulazanje u zatvoreni prostor na neovlašteni način, bez nasilnog djelovanja na neku prepreku, što podrazumijeva da se može vršiti djelovanjem na prepreku ali nenasilno. Ponekad ovakvo djelovanje na prepreku može biti isto kao i kod ovlaštenog djelovanja, samo se razlikuje po tome što ono mora biti neovlašteno.“¹¹

Uglavnom su objekti kod krivičnog djela krađe , zatvorene prostorije kao što su stanovi, kuće, vikendice, vozila, trgovinske radnje , itd.

Za osiguranje je posebno interesantna ona krađa kod koje njen izvršilac provali u prostorije u kojima se nalaze osigurane stvari. Pri tome su od rizika provalne krađe stvari osigurane samo za vrijeme kad se nalaze u zatvorenom i zaključanom prostoru, dok su novac, štedne knjižice, nakit, samo ako su smješteni u posebno zaključanom mjestu kao što su sefovi, trezori i sl. Međutim robe i druge zalihe koje se drže na otvorenom prostoru mogu se osigurati samo ako je to posebno ugovoreno i ako je taj prostor ograđen dobrom ogradom propisane visine i uz to je uslov da postoji stalni čuvar.

---

¹¹ Veselin Avdalović, Boris Marović, Zoran Kalinić, Željko Vojnović, Upravljanje rizicima u osiguranju, p.120

Krivično djelo razbojništvo sastoji se u oduzimanju tuđe pokretne stvari upotrebom sile protiv nekog lica ili prijetnjom da će se neposredno napasti na život ili tijelo, u namjeri da njenim prisvajanjem sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist. Međutim, treba razlikovati krivično djelo razbojničke krađe, gdje je počinitelj na djelu krađe zatečen, pa u namjeri da ukradenu stvar zadrži, upotrebljava silu protiv nekog lica ili prijetnju da će neposredno napasti na život ili tijelo.

„Sličnost između razbojništva i krađe je u tome što su oba krivična djela, jer se sastoje od prinude i krađe. Razlika između ova dva djela je u tome što se kod razbojništva prinuda pojavljuje prije ili za vrijeme izvršenja krađe i služi za savlađivanje očekivanog ili pruženog otpora radi spriječavanja oduzimanja stvari, dok se kod razbojničke krađe prinuda ispoljava poslije izvršenja krađe u cilju da se ukradena stvar zadrži.

Sa aspekta otkrivanja, razjašnjavanja i obezbijeđenja dokaza, bitno je ukazati i na osnovne elemente teških slučajeva razbojništva i razbojničke krađe koji će postojati ako je pri njihovom izvršenju nanesena nekom licu sa umišljajem teška tjelesna povreda ili ako su učinjena u sastavu grupe ili bande odnosno ako je neko lice sa umišljajem lišeno života. Razbojništvo kao i razbojnička krađa, spada u grupu imovinskih krivičnih djela, bez obzira što se kod teških slučajeva ovih krivičnih djela posljedica može manifestovati u nanošenju teških tjelesnih povreda ili čak lišenja života nekih lica. Dakle, osnovni motiv napada nije da se neko lice liši života ili da mu se nanese teške tjelesne povrede, već sticanje protivpravne imovinske koristi.“¹²

Često se u posjedu osiguranika nalaze i stvari koje nisu u njegovom vlasništvu. Da bi se te stvari osigurale, osiguranik mora da vodi posebnu evidenciju na osnovu koje se može pokazati da su u momentu nastanka osiguranog slučaja stvarno bile u njegovom posjedu.

Osiguravač nije u obavezi da nadoknadi štetu osiguraniku ukoliko se osigurani slučaj desio uz sudjelovanje lica koja su zaposlena kod osiguranika. Posmatrajući ovu vrstu osiguranja, možemo zapaziti da je predmet osiguranja isključivo materijalno dobro, a ne povreda lica ili smrt imaoaca stvari, kao i pretrpljeni strah ili bol. Sa

---

¹² Veselin Avdalović, Boris Marović, Zoran Kalinić, Željko Vojnović, Upravljanje rizicima u osiguranju. p.121

stanovišta osiguranja ne bi bilo prepreka da se i ovaj rizik uključi kao dopunski rizik uz dodatnu premiju. Po ovoj vrsti osiguranja obuhvaćeni su:

- sporedne stvari u zgradama ili prostorijama, namještaj i uređaji u kancelarijama, ugostiteljskim preduzećima, zdravstvenim ustanovama
- novac, dragocjeni predmeti
- roba, sirovine, poluproizvodi, gotov materijal
- stvari muzeja, javnih biblioteka

Šteta nastala ostvarenjem ovog rizika biće nadoknađena u slučaju:

- izvršenje provalne krađe
- pokušaja izvršenja provalne krađe
- ako je šteta nastala usljed odnošenja, uništenja ili oštećenja osiguranih stvari
- ako je šteta nastala usljed oštećenja građevinskih dijelova prostorija, instalacija i oprema.

„ Osiguranjem nisu pokrivenе štete od provalne krađe i razbojništva, u osiguranju građana, ako su:

- izvršioци članovi porodice koji žive u zajedničkom domaćinstvu osiguranika
- ove radnje izvršene uz sudjelovanje nekog od članova porodice
- obične krađe ili pronevjere
- od posrednih gubitaka prouzrokovanih nastankom osiguranog slučaja
- od manjka utvrđenog popisom, pa ni onda ako se manjak ustanovi prilikom izvršenog popisa nakon nastanka osiguranog slučaja."¹³

---

¹³ Veselin Avdalović, Boris Marović, Zoran Kalinić, Željko Vojnović, Upravljanje rizicima u osiguranju. p.123.

4.1.3. Osiguranje stakla od loma

Ova vrsta civilnog imovinskog osiguranja posebno se ističe zbog svojih specifičnosti. Staklo je sa stanovišta osiguranja posebno rizično zbog samih svojih fizičkih svojstava. Takođe mu specifičnost daje njegova rasporostranjenost na mnogo vrsta imovine. Na primjer, kod osiguranja neke zgrade ne mora da dođe do jednog rizika po klauzuli od opasnosti od požara i nekih drugih opasnosti a može da dođe do rizika loma stakla (promaja, udar, nepažnja). Ovim osiguranjem se osiguravaju:

- staklo svih vrsta, slike, natpisi, ukrasi izrađeni na osiguranom staklu, te ulična ogledala za regulisanje saobraćaja.
- svjetleći natpisi sa okvirom ili bez okvira, odnosno nezastakleni dijelovi koji čine njihov sastavni dio.
- neonske i ostale svjetleće cijevi sa pripadajućim uređajem ili bez njega
- mermerne ploče ili ploče od vještačkog kamena na stolovima, pultovima ili regalima.
- porculanski umivaonici i školjke
- kulturni, istorijski i nadgrobni spomenici

Ove vrste osiguranja se zaključuju za svaki objekat pojedinačno, sa specifikacijom osigurane stvari.

„Predmeti supljeg stakla, stakla sa svjetiljkama, ili reflektorima, stakla koja se koriste kao oruđa za rad u procesu proizvodnje, sočiva, staklene robe svih vrsta.“¹⁴

Važno je spomenuti da su osigurane stvari samo one koje su naznačene u ugovoru o zaključenom osiguranju. Ovo osiguranje nadoknađuje štetu nastalu usljed uništenja ili oštećenja osiguranog predmeta zbog bilo koje opasnosti kojoj je izložena osigurana stvar, osim za štete koje su prouzrokovane:

---

¹⁴ Veselin Avdalović, Boris Marović, Zoran Kalinić, Željko Vojnović, Upravljanje rizicima u osiguranju. p.124.

- prilikom premještanja ili namještanja osigurane stvari u prostorijama koje nisu naznačene u polisi osiguranja.
- ogrebotinom, izjedanjem ili sličnim oštećenjem na površini osigurane stvari.
- klizanjem ili slijeganjem tla.
- kod nadgrobnih spomenika pri otvaranju i zatvaranju grobnice.

4.1.4.Osiguranje domaćinstva

Osiguranje domaćinstva predstavlja specifičnu vrstu civilnog osiguranja jer je u njemu kombinacija više vrsta rizika, odnosno rizici koji prijete onoj imovini koju uobičajno posjeduje jedno domaćinstvo.Na bazi sklopljenog ugovora o osiguranju, pokrivaju se svi rizici koji se odnose na domaćinstvo u raznim vrstama osiguranja.Ugovorom o osiguranju, osiguravač preuzima pokriva stvari domaćinstva, koje se, s obzirom na izloženost opasnostima, dijele u dvije grupe.U prvu grupu spadaju stvari koje se osiguravaju od osnovnih opasnosti iz grupe civilnih osiguranja, kao i osiguranje imovinskog interesa u vezi sa odgovornošću koja nastaje iz posjedovanja i upotrebe stana.Kod ove vrste osiguranja je bitno naglasiti da je osnov za obračun premije za stvari, koje su predmet osiguranja, minimalna vrijednost koju, na osnovu veličine stan, utvrđuje osiguravač.Pri tome, osiguranik može ugovoriti osiguranje na vrijednost veću od minimalne, ali ne i na vrijednost ispod minimalne.Pravilo je da se vrijednost osigurane stvari određuje prema nabavnoj cijeni nove stvari koja se umanjuje za iznos procijenjene amortizacije.

„ Kod ove vrste osiguranja je pokrivena i odgovornost maloljetnih članova domaćinstava.Osiguranjem domaćinstava pokriveni su predmeti u stalno nastanjenom stanu i pomoćnim prostorijama stana koje su vlasništvo osiguranika i članova njegovog domaćinstva.Stan se smatra nastanjenim ako se stambene prostorije nalaze u stalnom mjestu osiguranika i nisu više od 60 dana bez prekida nenastanjene u toku jedne godine"¹⁵. „Osiguranje domaćinstva obuhvata:

---

¹⁵ Veselin Avdalović,Boris Marović,Zoran Kalinić,Željko Vojnović,Upravljanje rizicima u osiguranju.p.125

- stvari koje služe uređenju stana, za ličnu upotrebu i potrošnju
- gotov novac.
- boju na zidovima, odnosno podne, zidne i stropne obloge.
- stakla na prozorima i vratima stana.
- električne aparate u domaćinstvu.
- odgovornost osiguranika i lica koja sa njim žive u zajedničkom domaćinstvu za štete prema trećim licima.

Po ovoj vrsti osiguranja pokriveni su sledeći rizici:požar, udar groma, eksplozija, oluja, grad, poplava, bujica, provalne krađe, razbojništva, lomovi stakla...

Takođe,kada se ostvari osigurani slučaj pokrivena su i štete od uništenja ili oštećenja osiguranih stvari nastale prilikom spašavanja, kao i štete zbog nestanka osiguranih stvari u vezi s ostvarenjem osigurane opasnosti.

Po osnovu ovog osiguranja pokriveni su i nastali troškovi učinjeni pri raščišćavanju i rušenju u vezi sa štetom, kao i troškovi , gubici, i druge štete prouzrokovani razumnim pokušajem da se otkloni neposredna opasnost od nastupanja osiguranog slučaja, kao i pokušajem da se ograniče njene štetne posledice, pa i onda ako su pokušaji ostali bez uspeha.Prethodne troškove osiguravač je dužan da nadoknadi i u slučaju kad oni zajedno s naknadom prelaze sumu osiguranja"¹⁶.Osiguranjem nisu obuhvaćene posebne štete u vezi sa osiguranjem osigurane opasnosti, kao što su štete zbog umanjenja upotrebljivosti stvari, gubitka zakupnine,izdataka za vodu zbog izlivanja i drugih sličnih razloga.

4.1.5.Osiguranje sportskih, umjetničkih i sličnih priredi

„Ovo osiguranje pokriva imovinski interes osiguranika, odnosno očekivani prihod od održane sportske, umjetničke ili slične priredbe, ako se održava na otvorenom prostoru, u slučaju da je održavanje osigurane priredbe onemogućeno

---

¹⁶ Veselin Avdalović,Boris Marović,Zoran Kalinić,Željko Vojnović,Upravljanje rizicima u osiguranju.p.125

usljed atmosferskih padavina. Iz osiguranja se nadoknađuje bruto prihod koji se očekuje od priredbe i iznos troškova koji će se učiniti u vezi sa osiguranom priredbom"¹⁷.

Kod ove vrste osiguranja bitno je naglasiti da osigurani iznos bruto prihod koji bi osiguranik postigao od priredbe da osigurani slučaj nije nastao, odnosno iznos troškova koji je osiguranik učinio za priredbu. Smatra se da je opasnost ostvarena onog trenutka kada je visina vodenog taloga dostigla ili premašila ugovorenu visinu.

U sklopljenom ugovoru o osiguranju utvrđuju se elementi čije se nastupanje smatra ometanjem održavanja priredbe odnosno osiguranog slučaja. a to su kiša, grad, snijeg.

U ugovoru o osiguranju tačno se precizira minimalna visina vodenog taloga do koga se ne smatra da je nastupio osigurani slučaj i tada se šteta ne nadoknađuje. Obično se ova minimalna visina vodenog taloga ugovara u mm padavine na 1 m.

Kod ove vrste osiguranja, posebno, ugovorom o osiguranju, treba precizirati početak i završetak osiguranja. Naime, obaveza osiguranja počinje onog časa i datuma koji je označen u polisi kao početak osiguranja, a prestaje onoga časa i datuma koji je označen u polisi kao svršetak osiguranja. U polisi je neophodno tačno označiti čas i datum početka i svršetka osiguranja. Čas početka osiguranja može se odrediti najviše tri časa prije trenutka početka priredbe, a čas završetka osiguranja određuje se prema času svršetka priredbe.

4.1.6. Osiguranje stvari izlagača na sajmovima

„Ovo je još jedna vrsta imovinskog osiguranja gdje mogu biti osigurani izlagači na sajmovima koji imaju stalne izložbene prostorije. Ovdje se mogu osigurati stvari u izložbenim prostorijama koje se privremeno smještaju u vezi sa nekom priredbom koja nema sajamski karakter ili radi prodaje, odnosno čuvanja ili uskladištenja. Osiguranje se odnosi na sve eksponate, opremu i pomoćni materijal koji

---

¹⁷ Veselin Avdalović, Boris Marović, Zoran Kalinić, Željko Vojnović, Upravljanje rizicima u osiguranju, p. 126

se nalazi u prostorijama i na području sajma. Osiguranje se vrši na sopstveni i za tuđi račun, i ono pokriva interes ugovarača i zakupca ili sopstvenika stvari.

Ovim osiguranjem osiguravač je u obavezi da nadoknadi štetu prouzrokovanu uništenjem ili oštećenjem izložene osigurane stvari, uključujući i opasnosti od provalne krađe i krađe za vrijeme dok se nalazi na području sajmišta"¹⁸. Osiguravač je, takođe u obavezi da nadoknadi:

- Štetu od uništenja ili oštećenja prouzrokovanu prilikom gašenja požara
- štetu zbog nestanka stvari pruzrokovanu prilikom ostvarenja neke od opasnosti obuhvaćene osiguranjem
- troškove učinjene sa raščišćavanjem, u vezi s nastalim osiguranim slučajem
- troškove koje je osiguranik imao za otklanjanje i smanjenje štete.

4.2. Industrijska osiguranja

Kao jedna od značajnijih grana u okviru imovinskog osiguranja je i naravno osiguranje u industriji. Bez osiguranja ove privredne grane ne bi se mogao zamisliti normalan tok razvoja privrede. Ako znamo da je osiguranje institucija koja nadoknađuje štete nastale u društvu, u privredi ili kod ljudi, usljed dejstva prirodnih sila ili nesrećnih slučajeva, osiguranje u industriji se bavi istim tim, ali prvenstveno osiguranjem u okviru industrije i štetama koje se mogu javiti u okviru industrije.

„ Osiguranje u industriji, pruža ekonomsku zaštitu osiguranom procesu u industriji bez obzira da li se radio o proizvodnji, osnovnom sredstvu i materijalnim dobrima koja učestvuju u procesu proizvodnje. U osiguranju industrije fundamentalni dio je osiguranje od opasnosti od požara i nekih drugih opasnosti, čime će se zaštititi osnovna i obrtna sredstva, kao i zalihe i imovinski interesi. Posebna specifičnost se ogleda u riziku loma mašina, jer ovog rizika nema u drugim granama osiguranja. Ovdje možemo odgovoriti na sledeća pitanja:

---

¹⁸ Veselin Avdalović, Boris Marović, Zoran Kalinić, Željko Vojnović, Upravljanje rizicima u osiguranju, p.127.

- šta se to može osigurati ovom vrstom osiguranja
- od kojih rizika se imovina osigurava
- koja je vrijednost osigurane stvari
- kolika je i kakva naknada kod ostvarenja rizika.

Požar ili neka druga opasnost koja je obuhvaćena ovim osiguranjem može da nanese ogromnu štetu firmi, čije posljedice bi mogle da u dužem vremenskom periodu ugroze poslovanje"¹⁹.

Osiguranjem industrije pruža se pokriće za rizike koji mogu dovesti do oštećenja ili uništenja stvari, sa posebnim osvrtom, pored fundamentalnih rizika i na rizike koji su svojstveni određenoj vrsti ili određenoj vrsti industrijske djelatnosti.

4.2.1.Vrsta osiguranja industrije

- osiguranje od opasnosti od požara i nekih drugih opasnosti
- osiguranje mašina od loma i nekih drugih opasnosti
- osiguranje objekata u izgradnji
- osiguranje objekata u montaži
- osiguranje od opasnosti prekida rada usljed požara i drugih opasnosti
- osiguranje od odgovornosti iz djelatnosti
- osiguranje filmskih preduzeća
- osiguranje uskladištene robe u hladnjačama
- osiguranje imovine u jamama rudnika sa podzemnom eksploatacijom
- kombinovano osiguranje elektronskih računara, procesora, i sličnih uređaja
- osiguranje imovine elektroprivrednih preduzeća
- garancijsko osiguranje

---

¹⁹ Veselin Avdalović, Boris Marović, Zoran Kalinić, Željko Vojnović, Upravljanje rizicima u osiguranju, p.128.

4.2.2. Osiguranje loma i nekih drugih opasnosti

Po ovom riziku se osiguravaju stvari u industrijskim pogonima, odnosno proizvodnji, koje su izložene lomu ili nekom drugom kvaru, nastalo neočekivano i iz razloga koji su nastali bez volje imaoča stvari ili njegovog uticaja. Ova vrsta osiguranja podrazumijeva osiguranje sledećih stvari:

- mašine
- mašinski uređaji
- električni uređaji
- aparati
- instalacije
- dalekovodi
- cjevovodi
- vodena i kanalizaciona mreža
- računari

Rizici koji prijete ovoj imovini mogu biti različiti, a neki najvažniji mogu da budu sledeći:

- greške u konstrukciji, materijalu i izradi
- neposredno djelovanje električne struje
- raspadanje zbog dijelova centrifugalne sile
- nedostatak vode u parnim kotlovima i aparatima sa parom
- mraz, pritisak leda ili snijega
- nadpritisak i podpritisak
- nespretnost, nemar ili zle namjere radnika
- pad osiguranog predmeta, udar ili upadanje stranog tijela u osigurani predmet

Ove rizike kod osiguranja loma smatramo osnovnim rizicima, dok se mogu osigurati i dopunski rizici kao što su:

- troškovi za prekovremene radove, nedeljni, praznični i noćni rad na popravkama u slučaju štete
- amortizacija
- otkup franšize
- istraživanje erupcije
- troškovi za uobičajne zemljane radove, uključujući i asfaltiranje
- naknade za učinjene troškove radi pronalaženja greške, odnosno mjesta štete na osiguranim kablovima i cjevovodima u zemlji

Kod izračunavanja riziko premije, kod ove vrste osiguranja, premijska stopa se izračunava uzimajući u obzir:

- predmet osiguranja
- težinu rizika
- obim pokrića
- sumu osiguranja
- trajanje osiguranja

4.2.3. Osiguravanje objekata u izgradnji

„Objekti u izgradnji su izloženi posebnim rizicima, svojstvenim ovoj djelatnosti. Ti rizici su brojni i njihovo nastajanje može da dovede do usporavanja ili odlaganja izgradnje, pored tehničkog zastoja i do ekonomskog gubitka. Osiguranjem se mogu pokriti sledeći rizici a to su:

- građevinski objekti u izgradnji, pod čime se podrazumijevaju novogradnja i rekonstrukcija
- građevinski, zanatski, instalacioni materijali i sva oprema koja je namijenjena isključivo za ugradnju u osigurani objekat u izgradnji
- građevinska oprema i pomoćni objekti koji su obuhvaćeni u predračunskoj vrijednosti objekta u izgradnji i služe za izgradnju građevinskog objekta, osim

stvari koje čine osnovna i obrtna sredstva izvođača radova, odnosno osiguranika

- već postojeći objekti nad kojima se obavljaju rekonstrukcije
- dio objekata u izgradnji, odnosno pojedini građevinski i zanatski radovi koje je preduzeo izvođač radova
- pomoćni građevinski materijal i alat u upotrebi, stvari radnika, izgrađeni objekti u garantom roku

Osigurani rizici svojstveni ovoj djelatnosti su od:

- požar i udar groma, eksplozije, oluje, grad, manifestacija i demonstracija, mraz , led, kiša...
- nemara nekog drugog lica
- provalne i obične krađe

Gore navedeni rizici su osnovni rizici, a kao dopunske rizike ubrajamo:

- klizanje tla
- odgovornosti iz djelatnosti izvođača građevinskih radova
- za objekte koje izvode pod vodom, osigurane su samo opasnosti koje su navedene u polisi i za koje je obračunata dodatna premija"²⁰

Osiguranjem nije obuhvaćena bilo koja šteta izazvana kao direktna ili indirektna posljedica nuklearne reakcije, nuklearne radijacije, kao ni radioaktivne kontaminacije. Pod mjestom osiguranja smatra se područje gradilišta s priručnim skladištima na radilištima, koja služe isključivo u osiguranom objektu.

---

²⁰ Veselin Avdalović, Boris Marović, Zoran Kalinić, Željko Vojnović, Upravljanje rizicima u osiguranju, p.130.

4.2.4. Osiguranje objekata u montaži

Ovim osiguranjem se pokrivaju rizici kod objekata u montaži, uključujući i predmete koji će biti montirani u osigurani objekat od početka njihovog istovara na mjesto montaže do dana tehničkog prijema ili prije, ako se objekat montaže prije toga dana počne upotrebljavati.

Opremi za montažu prestaje pokriće iz osiguranja kada je otpremljena iz mosta montaže, ali najkasnije 30 dana nakon prestanka pokrića osiguranog montažnog objekta.

Kod osiguranja objekata u montaži, osigurani su:

- metalne konstrukcije
- mašine, mašinska i elektrooprema, instalacije i aparati
- montažne opreme i pomoćni objekti koji služe montaži, npr. skele, sladišta, radionice, menze za radnike i druge objekte koji su osnovna ili obrtna sredstva izvođača montaže.

Može se ugovoriti osiguranje i drugih predmeta u vezi s osiguranom montažom, uključujući i stvari radnika na gradilištu. Kod ove vrste osiguranja osigurani rizici su:

- greške u tehničko računskom proračunavanju
- greške u materijalu, konstrukciji i livenju
- greške u radionici ili izvođenju montaže
- kidanje užadi ili lanaca
- ulijeganje, pomicanje ili lom montažne opreme
- greške pri prenosu ili prevozu na područje mjesta montaže
- nezgode u probnom opterećenju ili probnom pogonu.

Kod ove vrste osiguranja je bitno naglasiti ko može da zaključi ugovor o osiguranju. Kao i kod osiguranja objekata u izgradnji i kod osiguranja objekata u montaži ugovor može zaključiti i investitor i izvođač montažnih radova, i to svaki

posebno za onaj dio za koji ima imovinski interes ili ugovorenu obavezu da sprovede osiguranje od odgovarajućih opasnosti predviđenih ugovorom.

Mjesto osiguranja se određuje kao područje gdje se obavlja montaža, s priručnim skladištima na tom mjestu, koja služe isključivo za izvođenje osiguranog objekta u montaži.

4.3. Osiguranje poljoprivrede

„Osiguranje poljoprivrede je značajna djelatnost jer se ovim osiguranjem treba privreda zaštititi odnosno osigurati. Osiguranjem poljoprivrede vrši se pokrivanje značajnih rizika čije nastupanje može ugroziti opsluživanje tržišta važnim prehrambenim proizvodima kao što su žitarice te drugi biljni i mesni proizvodi.

Osiguranje poljoprivrede obuhvata sljedeće podvrste osiguranja:

- osiguranje domaćih i nekih drugih vrsta životinja,
- osiguranje usijeva i plodova, tj. biljne proizvodnje".²¹

„Osiguranjem domaćih i nekih drugih vrsta životinja pokriveni su sljedeći rizici:

- uginuće,
- prisilno klanje zbog bolesti ili nesretnog slučaja,
- troškovi liječenja,
- drugi ugovoreni rizici prema posebnim uslovima osiguranja."²²

Kod *osiguranja domaćih i nekih drugih vrsta životinja* svota osiguranja se sporazumno utvrđuje između ugovornih strana, ali ne može biti veća od stvarne vrijednosti životinje u vrijeme zaključenja ugovora. Za životinje koje se drže u stadu i čija je vrijednost izjednačena uobičajeno je da se osigurana svota ugovori na prosječnu svotu osiguranja.

---

²¹ M. Ćurak, D.Jakovčević, op.cit., p. 135

²² Ibid. p.136

„Kod *osiguranja usijeva i plodova* naknada iz osiguranja se određuje samo na vrijednost količinskog gubitka uroda, a ne i kvalitete. Rizik gubitka kvalitete može se ugovoriti kao dopunsko osiguranje. Svotu osiguranja određuje ugovaratelj osiguranja, ali njena vrijednost može biti najviše do vrijednosti koju bi usijevi i plodovi mogli imati u vrijeme žetve ili berbe.

Osiguranjem biljne proizvodnje vrši se nadoknada štete na osiguranim usijevima i plodovima. „Pokriće osiguranja se može odnositi na zrno (žitarice, uljarice), korijen (korijenaste biljke), gomolj (gomoljaste biljke), stabljiku (konoplja, trska), sjeme (lan, mak, duhan), plod (hmelj, pamuk, voćnjaci, vinogradi), list (duhan), čokot/stablo (mladi voćnjaci i vinogradi). Osigurani rizici su grad, požar, udar groma, oluja, poplava, mraz, itd.“²³

4.4. Osiguranje od odgovornosti

„Prema shvatanju nekih stručnjaka, osiguranje od odgovornosti treba posmatrati kao posebno granu osiguranja, dok su drugi mišljenja da ga treba posmatrati u okviru imovinskih osiguranja. Osiguranje od odgovornosti ima kako sličnosti tako razlika sa ostalim vrstama osiguranja imovine.

Pojam objektivne odgovornosti, odnosno odgovornost bez krivca uvodi se usljed povećanja šteta koje nastaju ničije krivice. Usljed toga javlja se potreba da se pronađe lice odgovorno za nakanadu ovih šteta.

Sa pravnog aspekta osiguranje od odgovornosti predstavlja ugovorom uređene pravne odnose između tri lica: osiguravača koji naplaćuje premije i na toj osnovi preuzima imovinske posljedice određenog štetnog događaja; osiguranika, koji se oslobađa posljedica građanske odgovornosti, i trećeg lica kome se naknadom iz osiguranja vrši obeštećenje u slučaju da iz tog događaja pretrpi štetu.“²⁴

Osiguranje od odgovornosti može biti dobrovoljno i obavezno.

U obavezno osiguranje od odgovornosti spadaju: osiguranje korisnika motornih vozila od odgovornosti pričinjenim trećim licima, i osiguranje korisnika

---

²³ Ibid. p.136

²⁴ J. Kočović, P. Šulejić, op.cit. str.149

vazduhoplovstva od odgovornosti za štete koje mogu biti pričinjene licima i imovini u toj zemlji.

U dobrovoljna osiguranja spadaju: odgovornost za štete za koje mogu biti odgovorna preduzeća, apoteke, drogerije, hoteli, bolnice, i sl..

Najvažnija obilježja osiguranja od odgovornosti je zapravo kriterij po kojem se određuje nastanak obaveze osiguravatelja. Ugovorna obaveza osiguravatelja je obeštećenje treće osobe i isplata osigurane svote za događaj koji je prouzrokovao osiguranik. Međutim, u gotovo svim modernim državama zakonodavna regulacija je takva da će osiguravatelj nadoknaditi štetu koju je njegov osiguranik prouzrokovao samo ako treća osoba zatraži ispunjenje odštetnog zahtijeva. Oštećena osoba stiče pravo na naknadu iz osiguranja od dana kada se dogodio osigurani slučaj za koji je odgovoran osiguranik. Osigurana svota (koja se nalazi u ugovoru o osiguranju od odgovornosti) uključuje i obavezu osiguravatelja da snosi troškove sudskog spora.

Osiguranje od odgovornosti je po svojoj suštini imovinsko osiguranje, ali radi specifičnosti koje ga karakterišu može se izdvojiti u posebnu vrstu. Njegova najbitnija obilježja mogu se sažeti u sledećem:

- osigurani slučaj je događaj za koji je na temelju djelatnosti koju obavlja, posjedovanja stvari, ugovornog odnosa ili svojstva kao izvora opasnosti, odgovoran osiguranik radi nastale štete trećoj osobi;
- pri sklapanju ugovora o osiguranju od odgovornosti ne utvrđuje se vrijednost predmeta ili konkretne stvari, već sama odgovornost;
- osiguranjem od odgovornosti štiti se osiguranik, ali i oštećenik;
- ne mogu se primijeniti neka načela iz imovinskog osiguranja vezana za svotu osiguranja: nema mogućnosti podosiguranja, nema primjene pravila proporcije, naknadu dobija treća osoba koja je nepoznata u trenutku sklapanja ugovora itd.;
- osiguravatelj isplatom osiguranine ne stiče regresno pravo od štetnika, jer je riječ o osiguraniku pa bi se u protivnom izgubio smisao ugovaranja osiguranja od odgovornosti.

Obaveze osiguravatelja iz ugovora o osiguranju od odgovornosti su:

- izdavanje i potpisivanje police te obavještanje osiguranika o uslovima osiguranja uz predaju tih uslova u pisanom obliku;
- preduzimanje mjere zajedno s osiguranikom za odbranu od neutemeljenih ili pretjeranih zahtjeva za naknadu štete, tj. da pruži osiguraniku pravnu zaštitu koja obuhvata:
  - ispitivanje odgovornosti osiguranika za nastalu štetu,
  - vođenje spora u ime osiguranika, ako oštećena osoba ostvaruje svoje pravo na naknadu štete parničnim postupkom;
- obaveza plaćanja osigurnine;
- obaveza plaćanja troškova.

Obaveze osiguranika iz ugovora o osiguranju odgovornostu su:

- izvještavanje osiguravatelja o nastupanju osiguranog slučaja;
- neizjašnjavanje o zahtjevu za naknadu štete, niti pristajanje na nagodbu bez prethodne saglasnosti osiguravatelja;
- dostaviti osiguravatelju sve dokumente koji će mu pomoći u pružanju pravne zaštite ako se vodi sudski spor;
- vođenje parnice u duhu lojalnosti prema osiguravatelju uz pridržavanje njegovih uputa.

5.OPŠTE ODREDBE

5.1.Ugovor o osiguranju

Zaključenje ugovora o osiguranju imovine ima naravno određene odredbe koje se moraju uvažavati i poštovati. One su vrlo jasno napisane i definisane. Nabrojaćemo one najvažnije bez kojih ne bi bilo moguće sačiniti ugovor o osiguranju imovine.

(1) „Ugovor o osiguranju je zaključen kada ugovorne strane na osnovu usmene ili pismene ponude potpišu polisu osiguranja ili list pokrića.

(2) Usmena ponuda učinjena osiguravaču za zaključenje ugovora o osiguranju ne obavezuje ni ponuđača niti osiguravača.

(3) Ako osiguravač povodom pismene ponude, koja ga obavezuje po zakonskim odredbama, zatraži kakvu dopunu ili izmjenu, kao dan prijema ponude smatraće se dan kad osiguravaču bude predata tražena dopuna ili izmjena, odnosno kada bude obaviješten o prihvatanju njegovih uslova.

(4) Ako ponuđač po traženju iz prethodnog stava ne obavijesti osiguravača ni u roku od osam dana o prihvatanju njegovih uslova, smatra se da nije prihvatio uslove osiguranja i da je odustao od zaključenja ugovora o osiguranju.

(5) Odredbe stava (1) ovog člana primjenjuju se i kad se vrši izmjena postojećeg ugovora o osiguranju"²⁵.

5.1.2.Trajanje ugovora o osiguranju

(1),, Ugovor o osiguranju se zaključuje:

1. sa određenim rokom trajanja za vrijeme od jedne godine ili kraće – krakoročno osiguranje,
2. sa neodređenim rokom trajanja osiguranja – dugoročno osiguranje i
3. sa određenim rokom trajanja na više godina – višegodišnje osiguranje.

---

²⁵ izvor www.ddor.rs

(2) Kratkoročni i višegodišnji ugovori o osiguranju su zaključeni na rok trajanja koji je označen na polisi osiguranja i ističu u 24 časa onoga dana, koji je na polisi osiguranja označen kao istek osiguranja.

(3) Ako ugovarač osiguranja prekine ugovor o višegodišnjem osiguranju iz bilo kog razloga, dužan je osiguravaču vratiti iznos premije koji mu je do tada odobren na ime popusta na trajanje osiguranja, a ugovarač snosi i zakonske posljedice jednostranog prekida ugovora o osiguranju.

(4) Premiju iz prethodnog stava zajedno sa kamatom ugovarač osiguranja dužan je vratiti u roku od 30 dana, računajući od dana prestanka ugovora o osiguranju.

(5) Ako se u toku trajanja osiguranja uništi osigurana stvar, ugovor o osiguranju prestaje u 24 časa onoga dana kada je osigurana stvar prestala da postoji.

(6) Ako u toku trajanja osiguranja jedna od osiguranih opasnosti potpuno i trajno prestane da postoji, prestaje osiguranje za tu opasnost u 24 časa onoga dana, kada je prestala ta opasnost.

(7) Prestanak osigurane opasnosti iz prethodnog stava nastaje i onda ako nadležni organi zabrane trajno i potpuno korišćenje osigurane stvari.

5.2. Početak i prestanak obaveze osiguravača za naknadu iz osiguranja

(1) Obaveza osiguravača da plati naknadu iz osiguranja počinje i prestaje u rokovima određenim Zakonom.

(2) Ako je ugovoreno odloženo plaćanje premije osiguranja obaveza osiguravača da isplati naknadu iz osiguranja počinje po isteku 24 časa onoga dana koji je u polisi osiguranja označen kao početak osiguranja, a kod ugovora o osiguranju kod kojih je označen i čas i minut početka osiguranja, obaveza za naknadu osiguranja počinje od časa i minuta koji je označen kao početak osiguranja na polisi osiguranja.

5.3. Nastanak osiguranog slučaja

Smatra se da je osigurani slučaj nastao onog trenutka kada je jedna od osiguranih opasnosti počela iznenada i neočekivano da prouzrokuje štetu na osiguranoj stvari.

Štete koje nisu pokrивene osiguranjem"²⁶:

(1) Osiguravač nije u obavezi da isplati naknadu za štetu prouzrokovanu:

1. ratom, invazijom, dejstvom stranog neprijatelja, neprijateljstvima ili sličnim operacijama (bez obzira da li je rat objavljen ili ne),
2. građanskim ratom, pobunom, revolucijom, ustankom, kao i nemirima koji nastanu iz takvih događaja,
3. minama, torpedima, bombama ili drugim eksplozivnim sredstvima,
4. zapljenom, oduzimanjem, ograničenjem ili zadržavanjem i posledicama tih događaja ili pokušajima da se izvrše,
5. konfiskacijom, rekvizicijom ili ostalim sličnim mjerama koje sprovodi, odnosno namjeravaju da sprovede vlast ili neka politička organizacija koja se bori za vlast, odnosno ima vlast,
6. sabotажom ili terorizmom izvršenim od lica koja deluju iz političkih pobuda u ime ili u vezi sa bilo kakvom organizacijom ili od lica koje, odnosno koja deluju iz političkih pobuda, nezavisno od bilo kakve organizacije.

5.4.Sumа osiguranja

(1) „Ugovor o osiguranju zaključuje se na fiksnu sumu osiguranja koju odredi ugovarač osiguranja u okvirima određenim uslovima osiguranja, tarifom premija ili zakonskim propisom. Tako ugovorena fiksna suma osiguranja predstavlja maksimalnu obavezu osiguravača, koja ne podleže revalorizaciji, osim ukoliko se to izričito ne ugovori"²⁷.

(2) Ako je ugovor o osiguranju zaključen po Posebnim uslovima za osiguranje građevinskih objekata i opreme na ugovorenu vrijednost, suma osiguranja za svaku pojedinu stvar je nabavna vrijednost te stvari iskazana u poslovnim knjigama

---

²⁶ izvor www.ddor.rs

²⁷ izvor www.ddor.rs

osiguranika na dan 31.12. prethodne godine uvećana koeficijentom korekcije, ukoliko je ugovoren. Ovako iskazana vrijednost se ne revalorizuje.

(3) Ako je ugovor o osiguranju zaključen po Posebnim uslovima za osiguranje zaliha na flotantnoj osnovi od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti, suma osiguranja po pojedinim vrstama zaliha (sirovina, rezervnih delova i sitnog inventara, investicionog materijala, proizvodnja, gotovi proizvodi i trgovačka roba) je vrijednost koju odredi osiguranik, uvećana koeficijentima, ukoliko su ugovoreni. Ovako iskazane vrednosti se ne revalorizuju.

(4) Ako je ugovor o osiguranju zaključen po Posebnim uslovima za osiguranje imovine sa promjenljivom sumom osiguranja, suma osiguranja je vrijednost koju odredi osiguranik, uvećana za ugovoreni procenat mjesečnog rasta. Ovako iskazane vrijednosti se ne revalorizuju.

(5) Suma osiguranja definisana stavovima (1), (2), (3) i (4) je maksimalna obaveza osiguravača za naknadu u slučaju nastanka osiguranog slučaja.

5.5. Plaćanje premije

(1) Ugovarač osiguranja dužan je da plati premiju određenu tarifom premija.

(2) Na iznos premije koji se plaća u odloženim rokovima, može se ugovoriti plaćanje kamate na dužnu premiju.

(3) Ako ugovarač osiguranja ne plati premiju u ugovorenom roku, osiguravač može da obračuna i zateznu kamatu.

(4) Ako se premija plaća bezgotovinskim sredstvima plaćanja i nije ugovoreno odloženo plaćanje premije, ugovarač osiguranja je obavezan da plati premiju osiguravaču u ugovorenim rokovima, računajući od dana izdavanja polise, odnosno od dana prijema dokumenata na osnovu kojih se premija plaća.

(5) U svakom slučaju smatraće se da je premija plaćena onoga dana kad na račun osiguravača stignu sredstva plaćanja, odnosno kad osiguravač primi instrumente plaćanja ili instrumente obezbeđenja plaćanja (mjenice, blagajničke zapise, ostale hartije od vrijednosti).

(6) U slučaju da ugovarač osiguranja kasni sa plaćanjem premije osiguravač zadržava pravo da kod isplate šteta kasni srazmjerno vremenu kašnjenja plaćanja premije i to bez obračunavanja kamate.

5.6.Vraćanje premije

(1) Ako osigurana stvar, ili stvar u vezi sa čijom je upotrebom zaključeno osiguranje od odgovornosti bude uništena prije početka obaveze osiguravača, ugovaraču osiguranja vraća se iznos naplaćene premije.

(2) Ako osigurana stvar ili stvar u vezi sa čijom je upotrebom zaključeno osiguranje od odgovornosti bude uništena nakon početka obaveze osiguravača od rizika koji nisu obuhvaćeni osiguranjem, ugovaraču osiguranja se vraća iznos premije za neiskorišćeno vrijeme trajanja.

(3) Ako osigurana stvar bude uništena nakon početka obaveze osiguravača od rizika obuhvaćenih osiguranjem, osiguravaču pripada cijeli iznos premije za tekući period osiguranja odnosno za ugovoreno vrijeme osiguranja.

(4) Prestankom ugovora o osiguranju u svim drugim slučajevima prije isteka vremena za koje je premija plaćena, premija pripada osiguravaču samo do završetka dana kojeg je on bio u obavezi ako nije drugačije ugovoreno.

(5) U slučaju prekida ugovora po prethodnom stavu osiguranje se smatra kratkoročnim, zaključenim na vrijeme koliko je ugovor stvarno bio na snazi i osiguravač ima pravo na obračun premije po skali za kratkoročna osiguranja iz tarifa premija, izuzev ako je osiguranik osiguranu stvar otuđio.

(6) U slučaju prekida ugovora o osiguranju prije ugovorenog roka trajanja osiguranja, ako je ugovaraču osiguranja odobren popust na trajanje osiguranja, ugovarač osiguranja je dužan iznos popusta premije da vrati u jednom iznosu osiguravaču.

(7) Premija se vraća ugovaraču osiguranja, u roku od 15 dana, računajući od dana podnošenja dokaza o pravu ugovarača osiguranja na povrat premije.

5.7.Spriječavanje osiguranog slučaja

(1) Osiguravač ima pravo da obavlja kontrolu izvršenja propisanih, ugovorenih i ostalih zaštitnih mjera, potrebnih da se spriječi nastupanje osiguranog slučaja, odnosno da se ograniče posljedice osiguranog slučaja koji je nastupio.

(2) Ako je sa osiguranikom ugovoren ili mu je određen rok do koga se moraju sprovesti mjere za spriječavanje ostvarenja ili povećanje opasnosti, naknada se osiguraniku isplaćuje i onda kad je osigurani slučaj nastao do isteka ugovorenog roka, iako je šteta u uzročnoj vezi sa ugovorenim, propisanim odnosno određenim mu zaštitnim mjerama.

5.8.Način obavještanja

(1) Sva obavještenja i prijave koje su ugovorne strane dužne da učine u smislu odredbi iz ovih Uslova, obavezno se trebaju pisмено potvrditi ako su učinjene usmeno, telefonom ili na koji drugi sličan način.

(2) Kao dan prijema obavještenja, odnosno prijave, smatra se dan kad je primljeno obavještenje, odnosno prijava.

(3) Ako se obavještenje, odnosno prijava šalje poštom preporučeno, kao dan prijema smatra se dan predaje pošti.

(4) Sporazumi koji se odnose na sadržinu ugovora, punovažni su samo ako su zaključeni u pismenom obliku.

5.9.Promjena naziva firme ili adrese

(1) „Osiguranik, odnosno ugovarač osiguranja je dužan da o promjeni imena, naziva firme ili adrese, sjedišta firme (poslovnih prostorija) obavijesti osiguravača u roku od 15 dana računajući od dana nastale promjene.

(2) Ukoliko osiguranik ne obavijesti osiguravača o promjenama iz prethodnog stava, za punovažnost obavještenja koja šalje osiguravač dovoljno je ako je on uputio

osiguraniku preporučeno pismo prema poslednjim podacima o adresi stana, poslovnih prostorija, odnosno nazivu firme, kojim raspolaže.

(3) Obavještenje iz prethodnog stava postaje punovažno dana kojeg bi prema redovnom toku stvari postalo punovažno da nije bilo promjena iz prethodnog stava"²⁸.

5.10.Sniženje (bonus) i povećanje (malus) premije

(1) U vrstama osiguranja i pod uslovima utvrđenim odgovarajućim aktom osiguravača, ugovarač osiguranja stiče pravo na bonifikaciju u vidu sniženja premije za sledeći period osiguranja (bonus).

(2) U vrstama osiguranja i pod uslovima utvrđenim odgovarajućim aktom osiguravača, ugovaraču osiguranja povećava se premija za sledeći period osiguranja u vidu doplatka (malus).

5.11.Obaveza osiguranika kad nastane osigurani slučaj

(1) Kada nastane osigurani slučaj na osnovu kojeg se traži naknada iz osiguranja, osiguranik je dužan postupiti na ovaj način:

1. odmah preduzeti sve što je u njegovoj moći da se ograniče štetne posledice ostvarenog osiguranog slučaja i pri tome se mora pridržavati uputstava koje su dali osiguravač ili njegov predstavnik,

2. da odmah obavijesti osiguravača o nastanku osiguranog slučaja, ali najdalje u roku od tri dana po saznanju,

3. da bez odlaganja, ali najdalje u roku od tri dana pismeno potvrdi prijavu štete, učinjenu usmeno, telefonom, telegramom ili na neki drugi sličan način,

4. da u svim slučajevima predviđenim propisima, a naročito kada je šteta prouzrokovana od požara, eksplozije, provalne krađe, razbojništva, razbojničke krađe i saobraćajne nezgode, prijavi nadležnom organu unutrašnjih poslova i navede koje su

---

²⁸ izvor www.ddor.rs

sve stvari uništene odnosno oštećene ili su nestale prilikom nastanka osiguranog slučaja,

5. da odmah po nastanku osiguranog slučaja, ako je moguće, odnosno kad to prilike dozvoljavaju, podnese osiguravaču popis uništenih odnosno oštećenih stvari uz približnu naznaku njihove vrijednosti,

6. da do dolaska predstavnika osiguravača na samo mjesto štete ne promijeni stanje oštećenih odnosno uništenih stvari, osim ako je promjena potrebna u javnom interesu ili radi smanjenja, odnosno spriječavanja povećanja štete, odnosno radi nastavljanja normalne proizvodnje. Ako se promijena izvrši radi nastavljanja normalne proizvodnje, osiguranik je dužan da o tome odmah obavijesti osiguravača telefonom, faksom ili na neki drugi način. (2) Osiguranik je dužan nezavisno od roka u kojem je podnio prijavu štete, osiguravaču pružiti sve podatke i dokaze koji su potrebni za utvrđivanje uzroka, obima i visine štete.

5.12. Utvrđivanje i procjena štete

(1) Po prijemu prijave o nastalom osiguranom slučaju osiguravač je dužan da bez odlaganja pristupi utvrđivanju i procjeni štete.

(2) Ako osiguravač najkasnije u roku od tri dana ne pristupi utvrđivanju i procjeni štete, osiguranik može pristupiti otklanjanju štete uz uslov da se prethodno komisijski utvrdi uzrok nastanka osiguranog slučaja i obim oštećenja.

(3) Osiguranik može prije isteka roka od tri dana početi sa otklanjanjem štete, ako je to potrebno radi nastavljanja normalne proizvodnje ili ako je to u javnom interesu.

(4) Štetu utvrđuje i procijenjuje osiguravač, odnosno njegovi ovlašteni predstavnici uz prisustvo predstavnika osiguranika.

(5) Šteta se utvrđuje i procijenjuje na način i u visini određenoj posebnim uslovima pojedinih vrsta osiguranja.

(6) U slučaju da se osiguranik ne složi sa utvrđenom i procijenjenom štetom, može tražiti vještačenje po odredbama člana 17. ovih Uslova.

5.13.Vještačenje

(1) Ako su se ugovorne strane složile u smislu člana 16. stava (6) ovih Uslova da će štetu utvrditi i procijeniti vještačenjem, zaključuju pismeni sporazum o vještačenju kojim obrazuju komisiju vještaka i predmet vještačenja.

(2) Predmet vještačenja mogu biti samo sporne činjenice, a ne mogu biti pravna pitanja.

(3) Koje su sporne činjenice predmet vještačenja određuju u svakom pojedinom slučaju osiguranik i osiguravač pismenim sporazumom o vještačenju.

(4) Za postupak vještačenja važe sledeća načela: 1. svaka strana pismeno imenuje svog vještaka u roku od pet dana od dana izvršene procjene, odnosno od dana saopštenja rezultata procjene u slučaju, kada osiguranik ili njegov zastupnik nije prisustvovao procijeni, 2. za vještake se mogu imenovati samo lica iz redova stručnjaka određene struke u kojoj se vrši vještačenje i vještaci ne mogu biti u radnom odnosu sa osiguravačem niti sa osiguranikom, niti u srodstvu sa osiguranikom, vještaci ne mogu biti ni lica koja su učestvovala u procijeni štete, 3. prije početka vještačenja oba imenovana vještaka biraju trećeg vještaka kao predsjednika, 4. oba vještaka rade istovremeno i svoje nalaze u pismenom obliku predaju trećem vještaku-predstavniku. Ako nalazi vještaka međusobno odstupaju, predsjednik daje svoje mišljenje o spornim pitanjima u granicama nalaza oba vještaka. Po jedan primerak mišljenja vještaka predsjednik pismeno daje osiguravaču i osiguraniku.

(5) Svaka ugovorna strana snosi troškove svog vještaka, a troškove predsjednika snose obe strane po pola.

(6) Ostale troškove posebnog postupka u utvrđivanju i procijeni štete putem vještačenja preko troškova iz prethodnog stava (ekspertize, analize materijala, posebna ispitivanja i slično), snose obe ugovorne strane po pola, ukoliko nije sporazumom drugačije predviđeno.

5.14. Ugovoreni samopridržaj (franšiza)

Ako je ugovoreno da osiguranik sam snosi jedan dio štete - ugovoreni samopridržaj (franšiza) - naknada će se, ako nastupi osigurani slučaj, utvrditi tako da na osiguranika otpada dio štete u visini ugovorenog samopridržaja. Ukoliko je osiguranje ugovoreno sa fiksnim iznosom franšize, visina premija utvrdiće se u svakom konkretnom slučaju u skladu sa pravilima struke, a na način kako je to predviđeno opštim aktima.

5.15. Revizija rizika

Osiguravač može u toku trajanja osiguranja vršiti reviziju rizika svih osiguranja koja su preuzeta u pokriće.

5.16. Pravna situacija poslije nastanka totalne štete.

U slučaju uništenja osigurane stvari (totalna šteta) ili kada se osigurane stvari po ugovoru o osiguranju smatraju uništenim (ekonomska totalna šteta) ili u slučaju uništenja stvari kao izvora opasnosti kod osiguranja odgovornosti, ugovor o osiguranju prestaje u momentu uništenja navedenih stvari.

5.17. Uručenje Uslova osiguranja

Smatra se da je osiguravač uručio Opšte uslove za osiguranje imovine ugovaraču osiguranja, ako je to učinio po prethodno izdatoj polisi imovinskih osiguranja, ukoliko u međuvremenu nije došlo do izmjene tih Uslova.

5.18. Nadležnost u slučaju spora

U slučaju spora između ugovarača osiguranja odnosno osiguranika i osiguravača, nadležan je stvarno nadležni sud prema mjestu sjedišta osiguravača.

6.Zaključak

Kroz izradu rada i svega ostalog što je to pratilo, dalo se vrlo lako zaključiti koliki značaj ima osiguranje imovine, bilo da se radi o običnom pojedincu koji osigurava svoje dobro, stan, kuću ili neki drugi objekat, ali bilo da se radi i o pravnim licima kod kojih je to imovinsko osiguranje malo složenije. Nadamo se da smo kroz rad potvrdili hipotezu "Najsigurniji način zaštite imovine, jeste ulaganje u osiguranje imovine". Nebitno o kakvim se iznosima radi, ili o vrijednosti imovine koja se osigurava, ne treba se propusti prilika da se osigura svoja imovina. Mnogi ljudi u Bosni i Hercegovini nisu dovoljno obaviješteni o prednostima osiguranja, pa možda bolje rečeno uopšte o osiguranju, zbog toga imamo situaciju da vrlo malo ljudi ima naviku da osigura svoju imovinu. Ne bi bilo fer ne napomenuti da i materijalno stanje lica diktira mogućnosti, ali ne možemo se odati utisku da mnogi ljudi ne poznaju osnove osiguranja i benefite koje ono donosi. S toga je vrlo važno, da se utiče na svijest ljudi i da se njihovo znanje o osiguranju proširi, naročito o osiguranje imovine. Saznanjem da je imovina osigurana, mnogo lakše se živi.

LITERATURA :

- Dragan Mrkšić, Zdravko Petrović, *Pravo osiguranja*, Fakultet za poslovno pravo, Beograd, 2004.god.
- Dr. Jelena Kočović, Dr. Predarg Šulejić, „*Osiguranje*“, Ekonomski fakultet, Beograd, 2002.god.
- Emmet J.Vaughan, Therese M.Vaughan, „*Osnove osiguranja – upravljanje rizicima*“, Mate, Zagreb, 2000.god
- Marijana Ćurak, Drago Jakovčević, „*Osiguranje i rizici*“, RriF, Zagreb, 2007.god.
- Veselin Avdalović, Boris Marović, Zoran Kalinić, Željko Vojvodić, „*Upravljanje rizicima u osiguranju*“, NUBL, Banjaluka, 2009.

Internet izvori

- www.ddor.rs, 15:25